Nederlands Blazers Ensemble

NIEUWJAARSMATINEE

PROGRAMMA

Milhaud : La Creation du Monde
Poulenc : Aubade
Antheil : Jazz Symphony

PAUZE

Antheil : Ballet Mécanique

MILHAUD LA CREATION DU MONDE

De twee eerste komponisten die in deze Nieuwjaarsmatinee aan bod komen maakten beide in de jaren rond 1920 deel uit van de Parijse 'Groupe des Six', een muzikale stroming die zich na de Eerste Wereldoorlog aansloot bij de ideeën van schrijver Jean Cocteau en van de tegenwoordig weer sterk in de belangstelling staande komponist Erik Satie. De naam 'Groupe de Six' werd voor het eerst gebruikt door de recensent van een concert waarop muziek van Darius Milhaud, Francis Poulenc, Arthur Honegger, Germaine Tailleferre, Louis Durey en Georges Auric was uitgevoerd.
De benaming werd al spoedig gemeengoed, ook al was zij niet geheel juist: ten eerste behoorden meerdere komponisten tot dezelfde stroming, en ten tweede suggereerde zij een soort overeenstemming binnen de groep over muzikale standpunten die in het geheel niet bestond (vgl. uiteenlopende kompositiesstijlen en -technieken als die van Honegger en Auric). Milhaud en Poulenc waren verwante geesten: op het werk van beide musici heeft de tijdens de Eerste Wereldoorlog uit Amerika overgewaaide 'jazz'- muziek sterke invloed uitgeoefend. Bij Milhaud is het negerballet uit 1923 "La Création du Monde" een van de duidelijkste resultaten van die beïnvloeding. De behandeling - naar een gegeven van Blaise Cendrars - bestaat uit vijf delen:

I. Het toneel is donker; drie godheden, de meesters der schepping, bewegen zich bezwerend rondom de vormeloze massa.
II. Er komt beweging in de massa. Een boom groeit langzaam, een zaadje valt op de grond en een tweede boom ontspruit. Er ontstaan dieren; het toneel wordt lichter.
III. Er komen steeds meer schepsels die een gezamenlijke rondedans beginnen. Tenslotte zijn te onderscheiden: de vrouw en de man.
IV. Dans van het verlangen en van de paring. De nog onduidelijke figuren worden nu zichtbaar: de tovenaars, de bezweerders. De algemene rondedans nadert zijn hoogtepunt.
V. De man en de vrouw hebben elkaar omhelsd. De rondedans wordt rustiger, allen verspreiden zich in groepen. Het paar blijft alleen over; het is lente.

"La Création du Monde" beleefde zijn eerste uitvoering in Parijs op 25 oktober 1923 in een voorstelling door de Ballets Suédois van Rolf de Maré.

POULENC AUBADE

Nauwelijks een halve eeuw geleden kon het nog voorkomen dat welgestelde lieden ter gelegenheid van een 'feestje te hunnen huize' een bevriend komponist verzochten muziek te schrijven voor een ballet dat als hoogtepunt van voornoemd partijtje zou kunnen dienen. In het hier bedoelde geval waren de welgestelde lieden de graaf en gravin de Noailles, het gezellig avondje vond plaats op 18 juni 1929 aan de Place des Etats-Unis te Parijs, de bevriende komponist was de toen 30-jarige komponist Francis Poulenc (1899-1963) en het ballet was "Aubade", 'concerto choréographique pour piano et dix-huit instruments'. Zoals deze ondertitel al aangeeft kan men "Aubade" even goed rangschikken onder Poulenc's balletten als onder zijn concerten voor piano c.q. klavecimbel. De komponist sprak dan ook zelf van een 'oeuvre amphibique'. Het was zijn idee om tegelijkertijd een danseres en een pianist op de voorgrond te plaatsen, en vanmiddag zult U het dus zonder danseres moeten stellen.

Zoals voor al zijn balletten (waarvan "Les Biches" het bekendst is geworden) schreef Poulenc ook voor "Aubade" zelf het scenario. Hij greep daarvoor terug op een onderwerp dat weliswaar zeer ver van de Parijse wereld van de twintiger jaren jaren verwijderd was, maar dat desondanks bij kunstenaars uit die tijd herhaaldelijk opdook: de klassieke mythologie (b.v. Strawinski's "Oedipus Rex", Milhauds "Orestie", etc.). Poulenc koos als stof de tragiek van de jachtgodin Diana die tot eeuwige kuisheid is veroordeeld. Bij het aanbreken van een nieuwe dag (vandaar de titel "Aubade") komt Diana in verzet tegen de goddelijke wet van de mythologie die haar het naleven van de reinheid oplegt. Haar gezellen troosten haar, laten haar de zin van het godin-zijn weer inzien en overhandigen haar de boog die tot Diana's uitrusting behoort. De jachtgodin neemt hem treurig aan en verdwijnt in het bos, op zoek naar iets dat haar van haar liefdeskwelling kan afleiden.....

K.H.

Aan dit konsert werken mee:

Emiel Biessen, Rien de Reede. . . . . fluit
Werner Herbers, Carlo Ravelli . . . . . hobo
Hans Mossel, Hens Otter, Geert van Keulen . . . . . klarinet
Leo van Oostrom . . . . . saxofoon
Ton Kerstens, Guus Dral . . . . . fagot
Iman Soeteman, Joop Meyer . . . . . hoorn
Arend v.d. Knaap, Radko Berkâ, Herman Hopman. . . . . trompet
Kees Blokker, Hans v. Balen, Henk v. Bergen . . . . . trombone
Vera Beths, Johan Kracht. . . . . viool
Henk Guittart, Rena Scholtens . . . . . altviool
Wim Straesser, René van Ast . . . . . cello
Anthony Woodrow, Hans Roelofsen . . . . . contrabas
Willy Goudswaard, Michael de Roo, Arthur Cune, Harry
Geurts, Frans van der Kraan, Luc Nagtegaal,
Frank van der Starre. . . . . slagwerk
Marja Bon, Maarten Bon, Stanley Hoogland, Bart Berman . piano

dirigent: Reinbert de Leeuw.